

חֻבֶּרֶת לֵב

לְמוֹד אֲרֵבָעָה טוֹרִים

מִהַדוּרָה מִפְּאֶרֶת וּמִנְקֵדָת, בְּהַגָּהָה חֲדָשָׁה

אַרְח חַיִּים

סִימָנִים רֶסֶח-רַעֲב

לַיְמֵי שְׁבוּעַ פְּרָשָׁת: בֹּא

כֵּס טַבַּת - ו' שְׁבַט תשע"ו

יָצָא לְאוֹר עַל יְדֵי

יום ראשון כט טבת תשע"ו

המִשָּׁךְ סִימָן רסח

וְזֶה גִּסְחוּ: אַתָּה קִדְשָׁתָּ אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁמְךָ, תְּכַלִּית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וּבִרְכָתוֹ מִכָּל הַיָּמִים וְקִדְשָׁתוֹ מִכָּל הַזְּמַנִּים, וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתְךָ: וַיְכַלּוּ וְכוּ' וַיְכַל אֱלֹהִים. וַיֵּשׂ סְדוּרִים שְׂאִין כָּתוּב בָּהֶם 'וַיְכַלּוּ' אֶלָּא כָּתוּב 'וּבִרְכָתוֹ מִכָּל הַיָּמִים וְקִדְשָׁתוֹ מִכָּל הַזְּמַנִּים, וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתְךָ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ'; וַיּוֹתֵר נֶכּוֹן לְאוֹמְרוֹ, דְּגַרְסִינָן בְּפֶרֶק כָּל כְּתָבִי (קִיט ע"ב): 'אָמַר רַב, וְאִיתִימָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי אֶפְלוּ יַחֲדַי הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ לומר 'וַיְכַלּוּ'. וְאָמַר רַב הַמְּנוּנָא, כָּל הַמִּתְפַּלֵּל וְאוֹמֵר וַיְכַלּוּ - מַעֲלָה עָלָיו הַכָּתוּב, כְּאֵלּוּ נַעֲשֶׂה שְׂתָף לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שְׁנַאֲמַר: 'וַיְכַלּוּ', אֵל תִּקְרִי וַיְכַלּוּ אֶלָּא וַיְכַלּוּ. פְּרוּשׁ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהוּא, אֶלְמָא, שְׁהַעֲקַר לומר 'וַיְכַלּוּ' - שְׁמוּרָה כְּאֵלּוּ נַעֲשֶׂה שְׂתָף. וּמָה שְׂאוֹמְרִים וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתְךָ, 'וַיְכַלּוּ' אֵינּוּ חוֹזֵר עַל 'וּבִרְכָתוֹ' שְׁלַפְנָיו, אֶלָּא

על שלפני פניו, 'תכלית מעשה שמים וארץ'. 'וכן כתוב ויכלו וברכתו מכל הימים כדכתיב ויברך', ואם טעה והתחיל תפלת החול - גומר אותה ברכה שנזכר בה שטעה, ומתחיל של שבת. לא שנא נזכר בברכת 'אתה חונן', לא שנא נזכר בברכה אחת משאר הברכות, בין בערבית שחרית ומוסף ומנחה. וחוזרים ואומרים 'ויכלו' בצבור משום יום טוב שחל להיות בשבת, שאין אומרים אותו בתפלה שמתפללין 'אתה בחרתנו'. ואז צריך לאמרו, מפני שלא אמרוהו בתפלה. ואגב זה תקנו לומר בכל השבתות, וגם להוציא מי שאינו יודע אותו. ויש אומרים, שנהגו לומר אותו בקול רם ומעמד, משום שהוא עדות להקדוש ברוך הוא על מעשה בראשית, וכתיב: "ועמדו שני האנשים", ודרשינן (שבועות ל): 'אלו העדים' - שצריכין להעיד ביחד ומעמד. ולכן צריך שיעמדו ויאמרו אותו ביחד. ואומר שליח צבור ברכה אחת מעין שבע, והיא 'מגן אבות בדברו' ו'אלהינו ואלהי אבותינו רצה נא במנוחתנו', וחותרם 'ברוך אתה ה' מקדש השבת'.

יום שני א' שבת תשע"ו

המשך סימן רסח

וכתב אבי העזרי, שאין ליחיד לומר אותה, שלא נתקנה אלא משום ספנת מזיקין, שבתני כנסיות שלהם היו בשדות, ונתקנו אותה בשביל בני אדם שמאחרין לבא, שייסימו תפלתם בעוד ששליח צבור מאריך, כדאיתא בפרק 'במה מדליקין' (כד ע"ב): יום טוב שחל להיות בשבת שליח צבור היורד לפני התבה ערבית אינו מזכיר של יום טוב' בברכת מעין שבע, ומסיק, טעמא משום כדין הוא דאפלו בשבת לא בעי למימריה ורבנן הוא דתקון משום ספנה, מאי דתקון - תקון, ומאי דלא תקון - לא תקון, אלמא שאין להוסיף על מאי דתקון, ולא נתקנה אלא בצבור, כדמשמע לישנא דשליח צבור היורד לפני התבה ערבית, אלמא שלא נתקנה אלא לשליח צבור. ותו, אגן דלית לן ספנה לא אמרינן לה, אלא משום מנהג אבותינו. בספר חסידים, מעשה בחסיד אחד שראה לחסיד אחר במותו ופניו

מוריקות. אָמַר לִיה: לָמָּה פָּנִיךָ מוֹרִיקוֹת? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁהֵייתִי מְדַבֵּר בְּיֹזְבֶד בְּשָׁעָה שֶׁהַצְּבוּר הָיוּ אוֹמְרִים אוֹתוֹ, וּבְכִרְפַת 'מִגֵּן אָבוֹת בְּדַבְרוֹ' וּבְ'תִגְדֵּל'. כָּתַב רַב עֲמֵרָם: טָעָה וְלֹא הִזְכִּיר שֶׁל שַׁבַּת בְּעֲרֻכִית - מִחֲזִירִין אוֹתוֹ. וְרַב מִשֶּׁה גָּאוֹן כָּתַב: יָחִיד שֶׁטָּעָה וְלֹא הִזְכִּיר 'אַתָּה קִדְשָׁת' בְּלֵיל שַׁבַּת, אִם שָׁמַע מְשֻׁלַּח צְבוּר 'מִגֵּן אָבוֹת בְּדַבְרוֹ' שֶׁהִיא בְּרַכַּת מַעֲיֵן שְׁבַע, מֵרֵאשׁ וְעַד סוּף - יֵצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ. וְרַב נְטְרוּנְאִי כָּתַב, אֶפְלוּ לֹא הִתְפַּלֵּל ז' בְּרַכּוֹת כָּלֵל וְשָׁמַע מִפִּי שְׁלִיחַ צְבוּר 'מִגֵּן אָבוֹת' מֵרֵאשׁ וְעַד סוּף - יֵצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ. וְתִמָּא הוּא, פִּיּוֹן שֶׁמִּחֲזִירִין אוֹתוֹ אִם לֹא הִזְכִּיר שֶׁל שַׁבַּת, הֵיאֵךְ יוֹצֵא בְּבִרְכָה אַחַת מַעֲיֵן שְׁבַע? וְלֹא דָמִי לָמָּה שֶׁכָּתַב בְּעַל הַלְכוֹת גְּדוּלוֹת: יָחִיד שֶׁלֹּא הִזְכִּיר שֶׁל רֵאשׁ חֲדָשׁ, וְשָׁמַע מְשֻׁלַּח צְבוּר הִתְפַּלֵּה מֵרֵאשׁ וְעַד סוּף - שֵׁיִצֵּא, דְּשִׂאנֵי הָתָם, שֶׁשׁוּמַע כָּל הִתְפַּלֵּה, אֲבָל הָכָא הֵיאֵךְ יוֹצֵא בְּבִרְכַת מַעֲיֵן שְׁבַע בְּמָקוֹם שְׁבַע? וְקִשְׂיָא טְפִי לְרַב נְטְרוּנְאִי שְׂאוּמֵר, שֵׁיִצֵּא בּוֹ אֶפְלוּ אִם לֹא הִתְפַּלֵּל כָּלֵל, דְּלֹא קִימָא לָן כְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל דְּאָמַר (רֵאשׁ הַשָּׁנָה לֵה ע"א): 'שְׁלִיחַ צְבוּר

פוֹטֵר הַיְחִיד' אֶלָּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם הַכַּפּוּרִים, אָבֵל בְּשֹׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה - לֹא.

יוֹם שְׁלִישִׁי ב' שֶׁבֶט תשע"ו

סִימָן רֶסֶט

וְנוֹהֲגִין בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת, שְׁשָׁלִיחַ צְבוּר מְקַדֵּשׁ בְּבֵית הַכְּנָסֶת, וְאֵינִי תְּמָה, הֵיאֵךְ נִתְפַּשֵּׁט זֶה הַמְּנַהֵג? דְּהָא קַיְמָא לָן כְּשִׁמוּאֵל, שְׂאִין קְדוּשָׁא אֶלָּא בְּמָקוֹם סְעֵדָה, וְלִדְיִדְיָה אֵין מְקַדְּשִׁין בְּבֵית הַכְּנָסֶת, אֶלָּא לְאַפּוֹקֵי אֹרְחִין דְּאֶכְלִי וְשִׁתִּי בְּבֵי כְּנִשְׁתָּא, דְּלִדְיִדְהוּ הוּי מְקוֹם סְעֵדָה, וְכִיּוֹן דְּהִשְׁתָּא לִיכָּא אֹרְחִין דְּאֶכְלִי הֵתֵם, קְרוּב הַדְּבָר לְהֵיוֹת בְּרַכָּה לְבִטְלָה. וְהַמְּקַדֵּשׁ בְּבֵית הַכְּנָסֶת - אֵין לוֹ לְשִׁתּוֹת מֵיִין שֶׁל קְדוּשָׁא, דְּכִיּוֹן שְׂאִינוּ יוֹצֵא בּוֹ, שְׂאִינוּ לוֹ בְּמָקוֹם סְעֵדָה - אָסוּר לוֹ לְטַעַם עַד שְׂמִיּוֹת בְּמָקוֹם סְעֵדָתוֹ. אֶלָּא יִתֵּן לְתִינוּק וְשִׁפּוּר דְּמִי, דְּהָא דְּאֶמְרִינָן (פְּסָחִים קו ע"א): 'הַמְּבָרַךְ - צָרִיךְ שִׁיטְעֵם'. לָאוּ דוֹקָא הוּא, אֶלָּא הוּא הַדִּין נְמִי אִם טַעִים אַחַר שִׁפּוּר דְּמִי. וְרַב נְטוּרִינְאֵי כָּתַב: 'שְׂמִיּוֹת בְּבֵית

הַכְּנֶסֶת אָף עַל פִּי שְׂאִין אוֹכְלִין שָׁם, אָף עַל פִּי שְׂאִין קְדוֹשׁ
 אֲלֵא בְּמִקּוֹם סְעֵדָה, אֲפֹלוּ הָכִי - מְקַדְּשִׁין בָּהּ, מִפְּנֵי שֶׁהַטְּעַמַת
 יֵינן שֶׁל קְדוֹשׁ שֶׁל שֶׁבֶת רְפוּאָה הִיא. וּמָה שֶׁטּוֹעֵמִין כָּל הַצְּבוּר -
 לֹא שֶׁחֹבֶה הִיא לְטַעַם, אֲלֵא שֶׁחֹבֶה לְשִׁמְעַ קְדוֹשׁ בְּלִבּוֹ, וְכִיּוֹן
 שֶׁשִּׁמְעוּ הַצְּבוּר הַקְּדוֹשׁ - יֵצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָם, וְאִין צְרִיכִים לְטַעַם.
 וְזֶה שֶׁמְקַדֵּשׁ וְנוֹתֵן לְצְבוּר מְשׁוּם רְפוּאָה לְתַן עַל עֵינֵיהֶם,
 דְּאִמְרִינָן: פְּסִיעָה גְּסָה נוֹטְלֵת אַחַת מִחֲמַשׁ מֵאוֹת מִמָּאוֹר עֵינָיו
 שֶׁל אָדָם. וּבִמְאִי מֵהֵדֵר לִיָּה? בְּקִידוּשָׁא דְּבִי שְׁמַשִּׁי, הַלְּכָךְ, כִּיּוֹן
 דְּאִיכָּא מִן הַצְּבוּר דְּלִית לָהּ יֵינן - תְּקַנּוּ לְקַדֵּשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת עַל
 הֵינן מְשׁוּם רְפוּאָה; עַד כָּאֵן. וְכָל דְּבִרְיוֹ תְּמוּהֵינן, מָה שֶׁכָּתַב
 שְׁיִוְצָאִין בְּשִׁמְיעָה בְּלֵא טְעִימָה, תְּמָה עַל עֲצָמָךְ, הִיאךְ יוֹצָאִין
 אֲפֹלוּ בְּטְעִימָה, כִּיּוֹן שְׂאִינוּ מְקוֹם סְעֵדָה. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא
 שְׂאִסוּרִין לְטַעַם כְּדִפְרָשְׁנוּ, וְגַם מָה שֶׁכָּתַב, שֶׁתְּקַנּוּ לְקַדֵּשׁ
 מְשׁוּם רְפוּאָה - זֶה לֹא מְצִינּוּ, שְׁלֵא תְּקַנּוּ אוֹתוֹ אֲלֵא מְשׁוּם
 אוֹרְחִין. וְכִיּוֹן דְּלִיכָּא אוֹרְחִין - רָאוּי הָיָה שְׁלֵא לְקַדֵּשׁ. וְאִי

אַיִשֵּׁר חִילִי - אַבְטְלִינִיָּה. וְכֵן כָּתַב רַב הָאִי: שָׂאם אֵין אֹרְחִין -
אֵין מְקַדְשֵׁין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

יוֹם רְבִיעִי ג' שְׁבַט תשע"ו

סימן ער

וְנוֹהֲגִין לומר מִשְׁנַת 'בְּמָה מְדַלִּיקִין', לְפִי שֵׁישׁ בָּהּ דִּין הַדְּלָקָה
וְשִׁלְשָׁה דְבָרִים שְׁצָרִיד אָדָם לומר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עָרַב שֶׁבֶת עִם
חֲשֻׁכָה. וְנוֹהֲגִין בְּאַשְׁכַּנּוּ שְׁלֵא לְאוּמְרוּ בְיוֹם טוֹב שְׁחַל לְהִיּוֹת
בְּעָרַב שֶׁבֶת, מִפְּנֵי שְׂאִין יְכוּלִין לומר 'עֲשׂוּרָתָם?' וְאוּמַר קַדִּישׁ,
וְנִפְטְרִין לְבַתִּיהֶם לְשָׁלוֹם.

סימן רעא

וְכַשִּׁיבָא לְבֵיתוֹ - יִמְהַר לְאַכֹּל מִיָּד, דְּתַנְיָא: זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת
לְקַדְשׁוֹ - זְכַרְהוּ עַל הַיֵּינן בְּכַנְיָסְתוֹ, וְאַחַד אֲנָשִׁים וְאַחַד נָשִׁים
חִיָּבִים בְּקַדְוֵשׁ הַיּוֹם. וְאִם אֵין יָדוֹ מִשְׁגָּת לְקַנּוֹת יַיִן לְקַדְוֵשׁ
וְלִהְיוֹת צָרְכֵי סְעוּדָה לְכַבוֹד הַלַּיְלָה וְלְכַבוֹד הַיּוֹם וְלְקַדְוֵשׁ הַיּוֹם -
מוֹטָב שְׂיִקְנֶה יַיִן לְקַדְוֵשׁ הַלַּיְלָה מִמָּה שְׂיִכִּין צָרְכֵי הַסְּעוּדָה,

או ממה שִׁיקְנָה יֵין לְצַרְךָ הַיּוֹם. וְאַסוּר לְטַעַם כָּלוּם, בֵּין מַיִם
 וּבֵין יֵין מִשְׁתַּחֲשֵׁף עַד שִׁיקְדָּשׁ. וְאַפְלוּ הַתְּחִיל לְאָכּוֹל מִבְּעוֹד
 יוֹם - צָרִיךְ לְהַפְסִיק. וּמִיֵּהוּ אֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק בְּעִקְרֵת הַשְּׁלַחַן
 אֲלָא פּוֹרַס מִפֶּה וּמְקַדָּשׁ. וַיֵּשׂ אומרים, שְׁמְקַדָּשׁ כְּמוֹ בְּשָׂאָר
 פְּעָמִים, שְׁמִבְרַךְ עַל הַיֵּין וְאַחַר כֶּךָ קְדוּשָׁה. וּמִיֵּהוּ בִירוּשָׁלַיִם יֵשׁ,
 שְׂאֵם הָיוּ שׁוֹתִים יֵין תְּחִלָּה - שְׂאֵין צָרִיךְ לְבָרַךְ עַל הַיֵּין, אֲלָא
 אומר קְדוּשָׁה לְבַד, כִּינּוֹן שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבֵין וְשׁוֹתִין תְּחִלָּה. וְכֵן פֶּסֶק
 הָרִי"ץ גִּיאֹת. וּלְעֲנִין בְּרַכַּת הַמוֹצֵיא, יֵשׂ אומרים, שְׂאֵין צָרִיךְ
 לְבָרַךְ, אֲלָא מְקַדָּשׁ וְאוֹכֵל בְּלֹא 'הַמוֹצֵיא'. וְרַב אֶלְפֶּס כָּתַב,
 שְׂצָרִיךְ לְבָרַךְ הַמוֹצֵיא. וְלִזֶּה הַסְּכִים אֲדוֹנֵי אָבִי ז"ל, שְׁלֹא לְבָרַךְ
 'בוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן', אִם שָׁתָה תְּחִלָּה, אֲבָל הַמוֹצֵיא יְבָרַךְ. וַיִּרְאֶה
 מְדַבְּרֵיו, שְׂאֵם אֵין לוֹ יֵין וּמְקַדָּשׁ עַל הַפֶּת, שְׂגַם הַמוֹצֵיא אֵין
 צָרִיךְ לְבָרַךְ. וְכֵן כָּתַב הָרִי"ץ ו' גִּיאֹת, עַל הַהֵיא דִירוּשָׁלַיִם,
 שְׂאֵין צָרִיךְ לְבָרַךְ עַל הַיֵּין, אִם הָיוּ יוֹשְׁבֵין וְשׁוֹתִין. וְהוּא הַדִּין
 לְאוֹכְלֵין שְׁקַדָּשׁ עֲלֵיהֶם הַיּוֹם, וְאֵין לָהֶם יֵין שְׁמְקַדָּשִׁין עַל הַפֶּת
 שְׂאֵין צָרִיךְ לְבָרַךְ עֲלֵיו 'הַמוֹצֵיא', אֲלָא מְקַדָּשִׁין וְחוֹזְרִין

ואוכלין. ואם גמר סעודתו, וקדש עליו היום קדם שברך ברכת המזון. כתב רב אלפס, שמברך ברכת המזון על כוס ראשון. ואחר כך קדוש היום על כוס שני. אבל שתיהם על כוס אחת - לא, לפי שאין עושין מצות חבילות חבילות.

יום חמישי ד' שבט תשע"ו

המשך סימן רעא

וצריך להזכיר של שבת בברכת המזון, אף על פי שמברך קדם הקדוש. ויש אומרים, דאף בגמר סעודתו - אין צריך לברך ברכת המזון תחלה, אלא פורס מפה ומקדש ומברך המוציא, ואוכל מעט. ואחר כך מברך ברכת המזון, ולזה הסכים אדוני אבי ז"ל. ואם שכח וטעם שום דבר קדם שקדש - יכול לקדש אחר כך, ואם לא קדש בלילה - יש לו תשלומין למחר כל היום. וכתב רב עמרם: אם לא קדש בלילה מחמת שכחה או אנס - יקדש למחר. אבל הרמב"ם ז"ל כתב: לא קדש בלילה, בין בשוגג בין במזיד - יקדש למחר. והכי מסתבר טפי.

וכשישב לאכל יהיה לו מפה פרוסה על הלחם, דתניא, אין
 מביאים את השלחן אלא אם כן קדש, ואם הביא - פורס מפה
 ומקדש, אף על פי שצריך שיערף שלחנו מבעוד יום, ודאי
 צריך שיהיה ערוף ומסדר במקום אחר. ומכל מקום אין
 מביאין אותו לפניו אלא עד אחר הקדוש, כדי שיהא נכר שבא
 לכבוד שבת. הלכך אם הביאוהו קדם הקדוש - פורס עליו
 מפה כאלו אינו כאן ומקדש ומסיר המפה. וכתבו התוספות
 (שבת קיט ע"ב): דדוקא בימיהם שהיו להם שלחנות קטנים כל
 אחד שלחנו לפניו ולא היה עליהם טרח להפסיק ולהביא
 השלחן אחר הקדוש. אבל לדידן, ששלחנות שלנו גדולים
 וטרח להביאם אחר קדוש ולהפסיק בין קדוש לסעודה -
 נוהגין להביאם לכתחלה קדם הקדוש ולפרס מפה ולקדש.
 ובירושלמי קאמר, שלא יראה הפת בושתו. פרוש, שהוא
 מקדם בפסוק והיה ראוי להקדימו בברכה. ומקדימין בברכת
 היין ואני שמעתי טעם - לעשות זכר למן, שהיה מנח כמו
 בקפסא טל למעלה וטל למטה, וזכר לזה נותנין מפה תחת

הפת ואחרת על גביו. ומקדש על כוס מלא יין, שלא יהא פגום. ולמעלה בברכת המזון (סימן קפב) כתבתי כל דיני פגימות הכוס.

יום שישי ה' שבט תשע"ו

המשך סימן רעא

ויאחזנו בימינו, ויאמר 'ויכלו', אף על פי שאמרו בתפלה - חוזר ואומר אותו להוציא בננו ובני ביתו, ובורא פרי הגפן, וקדוש, זכרון למעשה בראשית; פרוש, שאנו שוכתים ביום ששבת בו הקדוש ברוך הוא, אחר 'תכלית מעשה בראשית', תחלה למקראי קדש' - שהשבת מזכר תחלה בפרשת המועדים קדם לכלם. 'זכר ליציאת מצרים' - אפשר לומר, שהשבת תחלה למקראי קדש שהם זכר ליציאת מצרים. והרמב"ם כתב, שהשבת עצמו זכר ליציאת מצרים. כי בעבור היות יציאת מצרים מורה על אלוה קדמון מחדש חפץ ויכול, על פן כתוב בדברות שניות: "וזכרת כי עבד היית בארץ

מִצְרִים וְגו' עַל כֵּן צִוּיָּהּ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת" וְגו', שְׂאֵם יַעֲלֶה עַל לִבְכָּךְ סֶפֶק עַל הַשְּׂבֵת שְׁמוֹרָה עַל הַחֲדוּשׁ וְעַל הַחֶפֶץ, וְעַל הַיְכָלֹת תִּזְכּוֹר, מֵה רָאוּ עֵינֶיךָ בִּיציאת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא לָךְ רְאִיָּה וְלִזְכּוֹר. וְהִנֵּה הַשְּׂבֵת זָכַר לִיציאת מִצְרַיִם, וְיִציאת מִצְרַיִם זָכַר לַשְּׂבֵת, כִּי יִזְכְּרֵנוּ בּוֹ, וְיֹאמְרוּ, כִּי הַשֵּׁם מְחַדֵּשׁ בְּכָל זְמַן אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים וְעוֹשֶׂה הַכֹּל בְּרִצּוֹנוֹ. כִּי הוּא אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַכֹּל בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. כָּתַב רַב עֲמֵרָם: לְאַחַר שֶׁמִּקְדָּשׁ עַל הַכּוֹס - נוֹטֵל יָדָיו וּמְבָרֵךְ 'עַל נְטִילַת יָדַיִם', אֲבָל אִם נָטַל קֶדֶם - לֹא יִקְדָּשׁ עַל הַיַּיִן, אֲלֵא עַל הַפֶּת, דָּאָמַר רַבִּי בְרוּנָא: נָטַל יָדָיו - לֹא יִקְדָּשׁ. וְכֵן כָּתַב הַרְמְב"ם ז"ל: מִי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְקְדָשׁ עַל הַיַּיִן, וְשָׂכַח, וְנָטַל יָדָיו לְסַעֲדָה קֶדֶם שֶׁקְדָּשׁ - הָרִי זֶה מְקַדָּשׁ עַל הַפֶּת וְלֹא עַל הַיַּיִן, כִּינֵּן שֶׁנָּטַל יָדָיו לְסַעֲדָה. וְכֵן הָיָה נוֹהֵג רַבֵּנוּ מֵאִיר מְרוֹטֵנְבוּרְק לְקְדָשׁ קֶדֶם. אֲבָל הַרְשֵׁב"ם פָּרַשׁ, דִּהָא דָּאָמַר רַב בְרוּנָא: נָטַל יָדָיו - לֹא יִקְדָּשׁ, הֵינּוּ דְוָקָא לְרַב, דָּאָמַר, יֵשׁ קְדוּשָׁה שְׂלֵא בְּמָקוֹם סַעֲדָה, הַלְכָךְ, לֹא הָוִי הַקְדוּשָׁה מֵעַנְיֵן הַסַּעֲדָה, וְהָוִי הַפְסֵק בֵּין נְטִילָה לְסַעֲדָה, הַלְכָךְ, אִם נָטַל יָדָיו -

לא יקדש הוא, אלא יניח לאחר לקדש, ויצא הוא בשמיצה, ולא הוי הפסק כולי האי. אבל לשמואל דאמר אין קדוש אלא במקום סעדה, וקימא לן כותיה דשמואל - יכול לטול קדם הקדוש דקדוש לא הוי הפסק. ומיהו לכתחלה טוב לקדש קדם כדחזינא דסברי בית הלל שמוזגים הכוס ואחר כך נוטלין הידים שלא להפסיק במוזיגה בין נטילה לברכה. ורבנו תם ור"י כתבו, דאפלו לכתחלה - יכול לטול קדם הקדוש, וכן היה מנהג אדוני אבי ז"ל. ואני תמה על מנהגו, שצריך לדחק ולהוציא מימרא דרב ברונא מפשטה.

שבת קדש ו' שבט תשע"ו

המשיך סימן רעא

ושותה מלא לגמיו, ואם שתה פחות - לא יצא. ולא מלא לגמיו ממש, אלא כמלא לגמיו. ומפרש במסכת יומא (פ' ע"א): וכמה מלא לגמיו? כל שאלו מסלקו לצד אחד בפיו, ויראה מלא לגמיו, והוא רבו של רביעית, דלא כרב עמרם, שכתב, אם

קדש ולא טעים רביעית - לא יצא, דודאי ברב רביעית סגי. ואם היו המסבין שנים או רבים, ולא טעם המקדש, וטעם אחר כמלא לגמיו כתבו הגאונים: שלא יצא, אלא אם כן טעם המקדש. וכן כתב בעל הלכות גדולות. וכתב עוד, אי אישתלי ולא טעים, ושתו אחריני - מייתי ליה כסא אחרינא ומברך 'בורא פרי הגפן'. ולא צריך לאהדורי ולאקדושי, והא דמשמע בערוכין (עט ע"ב) דסגי בטעימת אחר, פרשו הגאונים, הינו דוקא בשאר דברים שטעונין כוס, אבל בקדוש - לא יצא, אלא אם כן טעם המקדש. ואדוני אבי ז"ל כתב, שגם בקדוש יוצאין בטעימת אחר. ומיהו צריך אחד מן המסבין לשתות מלא לגמיו, ואין שתית שנים מצטרפין למלא לגמיו, דלא מיקרי שתיה של הנאה בפחות ממלא לגמיו, ואנן בעינן שיהנה אחד מהם משתית כוס של ברכה, מכל מקום מצוה מן המבחר שיטעמו כלם. כתב בעל הלכות גדולות: מאן דמקדש, ומקמי דליטעם משתעי, הדר מברך 'בורא פרי הגפן', ואין צריך לחזור ולקדש, ואחר שישתה המקדש - ישתו המסבין, ולא קדם. ואם

יש לְכַל אֶחָד כּוֹסוֹ לְפָנָיו - יְכוּלִין לְשִׁתּוֹת קֶדֶם, וּבְלִבָּד שְׂלֵא יִהְיוּ כּוֹסוֹת שְׂלִפְנֵיהֶם פְּגוּמִים.

סִימָן רַעֲב

אֵין מְקַדְשִׁין אֶלֶּא עַל הַיַּיִן הַרְאוּי לְנִסְךְ עַל גְּבֵי הַמְזֻבַּח, לְמַעוּטֵי רִיחוֹ רַע שְׂמִסְרִיחַ קֶצֶת. וְאַפְלוּ רִיחִיה וְטַעְמִיה חִמְרָא, אַף עַל פִּי שְׂמִבְרָכִין עָלָיו 'בּוֹרָא פְּרִי הַגָּפְן'. וְלְמַעוּטֵי מְגֵלָה אֶפְלוּ סִינְנוּ בְּמִסְנַנְתָּ, כְּתַב הַרִי"ץ גִּיאוֹת: אֶפְלוּ הָאִידְנָא, דְּלֵא קְפָדִינָן אַגְלוּי - אֵין מְקַדְשִׁים עָלָיו, אֲבָל מְבָרְכִין עָלָיו 'בּוֹרָא פְּרִי הַגָּפְן'. וַיַּיִן מִגְתּוֹ - מְקַדְשִׁין עָלָיו, דְּתַנָּן, סוּחַט אָדָם אֶשְׁכּוּל שְׁל עֲנָבִים וְאוֹמֵר עָלָיו קְדוֹשׁ הַיּוֹם. וְכֵן הַיַּיִן שְׂבִפֵּי הַחֲבִית, אַף עַל פִּי שְׂיֵשׁ בּוֹ קְמַחִין, וַיַּיִן שְׂבִשׁוּלֵי הַחֲבִית, אַף עַל פִּי שְׂיֵשׁ בּוֹ שְׂמָרִים, וַיַּיִן כּוּשִׁי, פְּרוּשׁ, שְׁחוֹר בּוֹרְק, פְּרוּשׁ, לְבָן בְּיוֹתֵר, וְהוּא לְגַרְיַעוֹתָא. יַיִן הַלְסִטְיוֹן, פְּרוּשׁ, מְתוּק. וַיַּיִן סְתָם שְׁל מְרַתְף שְׂאִינּוּ בְּדוּק, אִם הוּא טוֹב אִם לֹא - כְּלָם מְקַדְשִׁין עֲלֵיהֶם. וּמְכָל מְקוֹם מְצוּהָ מִן הַמְבַּחַר לְבָרֵךְ מִן הַיַּיִן טוֹב לְקַדֵּשׁ עָלָיו. כְּתַב בְּעַל הַלְכוֹת גְּדוּלוֹת, שְׂיַיִן חֵי אֶפְלוּ אִם הוּא חֲזָק, דְּדָרֵי עַל חַד תְּלַתָּא מֵיָא - מְקַדְשִׁין עָלָיו. וּמְכָל מְקוֹם יוֹתֵר

טוֹרִים

ארח תימים

אַרְבָּעָה

טוב למוזגו, ובלבד שיהא מזוג כראוי. ויינות שלנו - יותר טובים הם בלא מזיגה.

נתן לקבל את הגליון מדי שבוע באמצעות הדוא"ל

breslovinternational@gmail.com